Szczegółowe kryteria wymagań do historii w klasie czwartej do podręcznika „Klucz do historii”

W poniższej tabeli zestawiono poszczególne poziomy wymagań z konkretnymi ocenami szkolnymi.

Poziom	Ocena
K	Dopuszczająca
K+P	dostateczna
K+P+R	dobra
K+P+R+D	bardzo dobra / celująca*
K+P+R+D+W	celująca

poziom K – konieczny
poziom P – podstawowy
poziom R – rozszerzający
poziom D – dopełniający
poziom W – wykraczający

Temat lekcji	Wiadomości i umiejętności	Stopień szkolny				
		dop	dost	db	bdb	cel
1.Historia… Co to takiego? **Zagadnienia:** – historia jako dzieje, przeszłość, epoki historyczne.	Uczeń wie, co to jest historia i czym zajmuje się historyk.	+				
	Uczeń umie krótko scharakteryzować epoki historyczne.		+			
	Uczeń wyjaśnia, po co uczy się historii.			+		
	Uczeń rozumie wpływ wydarzeń historycznych na teraźniejszość, – rozumie wpływ współczesnych zdarzeń – także z życia ucznia – na kształtowanie się przyszłej historii.				+	
2.Wśród starych ksiąg, obrazów i budowli. **Zagadnienia:** – źródła historyczne.	Uczeń wie, co to jest źródło historyczne, legenda i zabytek.	+				
	Uczeń wie, jakie funkcje pełni muzeum, umie podzielić źródła historyczne na pisane i niepisane.		+			
	Uczeń umie wskazać inne formy poznawania historii (film, obraz), rozumie znaczenie źródeł historycznych dla pracy historyka.			+		
	Uczeń umie odczytać informacje z ilustracji przedstawiającej źródło niepisane. Rozumie, dlaczego należy chronić źródła historyczne.				+	
3.Historia zegara i nie tylko… **Zagadnienia:**	Uczeń wie, jakie są rodzaje zegarów, umie wskazać podstawowe podziały czasu (wiek, era itp.).	+				

– chronologia, tysiąclecie, era, przed naszą erą.	Uczeń umieszcza wydarzenia na linii chronologicznej, wie, co to jest chronologia.		+			
	Uczeń wie, w jakim celu i gdzie wynaleziono kalendarz, rozumie, jakie ma znaczenie chronologia w nauce historii.			+		
	Uczeń rozumie, dlaczego inaczej liczymy czas przed naszą erą.				+	
4.Kiedy to było? Obliczanie czasu. **Zagadnienia:** – określanie wieku, ery, obliczanie upływu czasu między wiekami.	Uczeń umie wskazać podstawowe podziały czasu (wiek, era itp.).	+				
	Uczeń wie, co to jest chronologia, umie określić na podstawie daty wiek i jego połowę.		+			
	Uczeń umie obliczyć upływ czasu między wydarzeniami p.n.e. i n.e.			+		
	Uczeń rozumie, jakie ma znaczenie chronologia w nauce historii.				+	
5.Palcem po mapie **Zagadnienia:** – mapa historyczna, – rodzaje map historycznych.	Uczeń wie, co to jest mapa. Wie, co to jest tytuł mapy i legenda.	+				
	Uczeń wie, jakie są rodzaje map. Umie wskazać na mapie konkretne miejsca i określić ich przynależność państwową.		+			
	Uczeń umie odróżnić od siebie rodzaje map. Umie wskazać starą mapę i różnice między mapą dawną i współczesną.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie czytania mapy dla poznania zjawisk i procesów historycznych.				+	
6.Archeologia – co to takiego?*	Uczeń wie, czym zajmuje się archeolog.	+				
	Uczeń wie, jakimi narzędziami i technikami posługuje się archeolog.		+			
	Uczeń potrafi wymienić różne znaleziska archeologiczne i ocenić ich wartość.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie pracy archeologa dla poznawania historii.				+	
7. Lekcja powtórzeniowa. **Zagadnienia:** – epoki historyczne. – źródła historyczne. – chronologia.	Uczeń rozumie pojęcia: wiek, era, epoka, historia, źródło historyczne, – oblicza czas, który upłynął między epokami i wydarzeniami, – przypisuje daty wydarzeń do odpowiednich wieków.	+				
	Uczeń wymienia kolejne epoki historyczne, – wie, jakie wyróżniamy rodzaje źródeł historycznych,		+			

	– wyjaśnia, dlaczego uczymy się historii.					
	Uczeń przedstawia własne rozumienie konieczności nauki historii.			+		
	Uczeń klasyfikuje źródła historyczne, posługując się przykładami, uzasadnia przydatność źródeł w pracy historyka i archeologa.				+	
Sprawdzian nr 1.						
8.Każdy człowiek jest inny . **Zagadnienia:** – odmienność i niepowtarzalność człowieka.	Uczeń wie, czym ludzie różnią się między sobą.	+				
	Uczeń wie, co to jest tolerancja.		+			
	Uczeń umie wskazać różnice między ludźmi oraz zauważyć wynikające z nich korzyści i trudności. Rozumie, że należy szanować innych bez względu na wiek, wygląd czy przekonania.			+		
	Uczeń umie odróżnić tolerancję od akceptacji.				+	
9. W domu, w szkole, w społeczeństwie. **Zagadnienia:** – rodzina, – społeczność szkolna, –społeczeństwo, – prawa i obowiązki ucznia.	Uczeń wie, co to jest społeczeństwo i grupa społeczna i jakie są podstawowe rodzaje grup społecznych.	+				
	Uczeń umie wskazać przykłady społeczeństw i grup społecznych, – umie określić, do jakich grup sam należy i jaka pełni w nich funkcję, – umie określić podstawowe funkcje rodziny.		+			
	Uczeń umie wskazać przywódcę oraz określić role członków grupy społecznej, – rozumie potrzebę życia ludzi w grupach, – rozumie konieczność udziału w wyborach (na razie do samorządu szkolnego).			+		
	Uczeń rozumie znaczenie grupy społecznej w życiu codziennym (zwłaszcza znaczenie szkoły i rodziny).				+	
	Uczeń potrafi scharakteryzować kilka grup społecznych, do których należy.					+
10.Ja i moja historia. **Zagadnienia:** – tradycja rodzinna, – pokolenie.	Uczeń wie, co to jest pamiątka rodzinna, zwyczaj, drzewo genealogiczne i rodowód.	+				
	Uczeń umie odróżnić pamiątkę od zwyczaju oraz drzewo genealogiczne od rodowodu,		+			

	– umie podać przykład pamiątki i zwyczaju z swojej rodzinie.					
	Uczeń umie narysować rodowód i drzewo genealogiczne.			+		
	Uczeń rozumie korzyści wynikające z poznania swojej historii i historii swojej rodziny.				+	
	Uczeń kreśli drzewo genealogiczne swojej rodziny.					+
11.Szkoła dawniej i dziś.*	Uczeń rozumie, ze dawniej nauka nie wyglądała tak jak dzisiaj.	+				
	Uczeń wie, kim była Maria Skłodowska – Curie.		+			
	Uczeń wie, czym się różni szkoła dawna od dzisiejszej.			+		
	Uczeń potrafi opowiedzieć, jak kiedyś wglądała nauka w dawnej szkole.				+	
	Uczeń porównuje naukę w szkole dawniej i dziś.					+
12.Lekcja powtórzeniowa. **Zagadnienia:** **–** społeczeństwo, grupa społeczna, – rodzina, szkoła, – tolerancja, – konflikty, – prawa i obowiązki ucznia.	Uczeń zna pojęcia: społeczeństwo, grupa społeczna, – wie, czym ludzie różnią się między sobą, – umie określić podstawowe funkcje rodziny.	+				
	Uczeń wie do jakich grup społecznych należy i jaką pełni w nich funkcję. Zna swoje prawa i obowiązki jako uczeń w społeczności szkolnej.		+			
	Uczeń wie, co to jest tolerancja i potrafi opowiedzieć, w jaki sposób się przejawia.			+		
	Uczeń potrafi opowiedzieć o konfliktach miedzy ludźmi i wie, w jaki sposób próbować radzić sobie z nimi.				+	
Sprawdzian nr 2.						
13.Moja ojczyzna stolica Polski, polskie symbole narodowe. Orzeł – godło Polski*. **Zagadnienia:** – godło, flaga, hymn państwowy, – historia orła, – sąsiedzi Polski.	Uczeń wie, jakie miasto jest stolicą Polski, jakie są polskie symbole narodowe.	+				
	Uczeń umie wymienić sąsiadów Polski.		+			
	Uczeń umie wskazać na mapie sąsiadów Polski.			+		
	Uczeń rozumie konieczność zdobywania wiedzy o ojczyźnie. Zna historię narodowego godła.				+	
14.Polska niejedno ma imię. **Zagadnienia:**	Uczeń zna pojęcia: region, gwara, strój regionalny, mniejszość narodowa.	+				

– regiony Polski.	Uczeń umie wskazać na mapie i nazwać najważniejsze polskie regiony oraz region, w którym mieszka.		+			
	Uczeń umie wskazać na mapie i nazwać wszystkie polskie regiony.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie lokalnych zwyczajów dla budowania kultury polskiej.				+	
15.Moja wielka i mała ojczyzna. **Zagadnienia:** – mój region, – mała ojczyzna.	Uczeń wie, co to jest ojczyzna i patriotyzm.	+				
	Uczeń wie, co to jest mała ojczyzna.		+			
	Uczeń rozumie znaczenie „małej ojczyzny” w swoim życiu i w historii.			+		
	Uczeń umie znaleźć informacje na temat swojej „małej ojczyzny”, interesuje się życiem lokalnym.				+	
	Uczeń zna niektóre elementy historii swojego regionu.					+
16.Lekcja powtórzeniowa. **Zagadnienia:** – patriotyzm, – polskie symbole narodowe, – regiony Polski, – mniejszości etniczne i narodowe.	Uczeń wie, co to jest patriotyzm i zna polskie symbole narodowe.	+				
	Uczeń wymienia sąsiadów Polski, umie wskazać na mapie państwa graniczące z Polską.		+			
	Uczeń wymienia regiony Polski, rozumie ich odrębności, wymienia cechy charakterystyczne własnego i innych regionów.			+		
	Uczeń charakteryzuje swoją „małą ojczyznę”, potrafi wskazać, jakie znaczenie ma dla niego i jego najbliższych.				+	
Sprawdzian nr 3.						
17.Bardzo dawna historia człowieka* **Zagadnienia:** – prehistoria.	Uczeń potrafi wymienić zajęcia człowieka pierwotnego i wie, jakie były funkcje ognia.	+				
	Uczeń wymienia najpowszechniejsze narzędzia człowieka pierwotnego i wie, co zmieniło życie człowieka pierwotnego.		+			
	Uczeń wie, z czego człowiek dawniej wykonywał narzędzia.			+		
	Uczeń potrafi opowiedzieć o początkach rolnictwa i hodowli.				+	
18.Nad wielkimi rzekami.* **Zagadnienia:** – pierwsze cywilizacje, – rolnictwo,	Uczeń wymienia rolę rzek w starożytności.		+			
	Uczeń potrafi wskazać na mapie Nil i Mezopotamię, wie,kim byli Sumerowie.			+		

– rola wielkich rzek.	Uczeń wymienia osiągnięcia starożytnych Sumerów.				+	
	Uczeń potrafi opowiedzieć o znaczeniu pierwszych cywilizacji nad wielkimi rzekami.					+
19.Historia pisma. **Zagadnienia:** – alfabety: fenicki, grecki, łaciński, współczesny.	Uczeń wie, kiedy wynaleziono pismo.	+				
	Uczeń rozumie, do czego służyło pismo.		+			
	Uczeń wymienia rodzaje pisma w kolejności chronologicznej.			+		
	Uczeń wie, w jaki sposób odczytano hieroglify.				+	
20.Gliniane tabliczki.* **Zagadnienia:** – pismo klinowe, – Babilon.	Uczeń wymienia grupy społeczne zamieszkujące Mezopotamię.	+				
	Uczeń potrafi wskazać na mapie Mezopotamię, potrafi określić role grup społecznych zamieszkujących Mezopotamię.		+			
	Uczeń potrafi określić hierarchię grup społecznych zamieszkujących Mezopotamię, opisuje wygląd starożytnego Babilonu.			+		
	Uczeń wie, co to jest podatek.				+	
21.Na rydwanie faraona.* **Zagadnienia:** – faraon, rydwan, hieroglify, piramidy.	Uczeń wie, kim był faraon i do czego służyły piramidy.	+				
	Uczeń potrafi wskazać na mapie Nil i Egipt oraz wymienić grupy społeczne starożytnego Egiptu i krótko je scharakteryzować.		+			
	Uczeń wie, z czego i jak Egipcjanie robili zwoje do pisania.			+		
	Uczeń wie, kim był faraon Tutenchamon.				+	
22.A tymczasem na ziemiach polskich…* **Zagadnienia:** – Biskupin, – zajęcia ludności.	Uczeń wymienia zajęcia mieszkańców Biskupina.	+				
	Uczeń potrafi na podstawie rysunku opisać gród w Biskupinie.		+			
	Uczeń wskazuje przyczyny upadku Biskupina.			+		
	Uczeń wie, kiedy powstała osada w Biskupinie i kto ją odkrył.				+	
23.Siedem cudów starożytnego świata.*	Uczeń wie, że w starożytności wzniesiono wiele wspaniałych budowli, które nazwano „siedmioma cudami świata”.	+				
	Uczeń wymienia siedem cudów świata starożytnego.		+			
	Uczeń potrafi na podstawie zamieszczonych ilustracji			+		

	opowiedzieć o „siedmiu cudach świata”.					
	Uczeń wskazuje „siedem cudów świata” na mapie świata starożytnego.				+	
	Uczeń zna dalsze losy „siedmiu cudów świata”.					+
24.Lekcja powtórzeniowa. **Zagadnienia:** – położenie geograficzne Mezopotamii, – wynalazek pisma, – Egipt faraonów, – Biskupin.	Uczeń rozumie pojęcia: Mezopotamia, pismo klinowe, faraon, piramidy, hieroglify, papirus.	+				
	Uczeń omawia wpływ położenia geograficznego na życie w Mezopotamii i Egipcie.		+			
	Uczeń wie, które osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii i Egiptu odgrywają ważną role do dziś. Ocenia znaczenie wynalazku pisma dla rozwoju cywilizacji.			+		
	Uczeń wymienia egipskie grupy społeczne i określa ich funkcje. Zna różne koncepcje dotyczące budowy piramid.				+	
Sprawdzian nr 4.						
25.Grecja i jej mieszkańcy. Wielka kolonizacja. * **Zagadnienia:** – położenie Grecji, – ukształtowanie terenu, – rola żeglowania.	Uczeń potrafi wskazać na mapie Grecję.	+				
	Uczeń wie, czym zajmowali się starożytni Grecy.		+			
	Uczeń umie wskazać przyczyny Wielkiej Kolonizacji.			+		
	Uczeń rozumie związek między położeniem geograficznym a rozwojem państwa i życiem mieszkańców.				+	
26.Greckie wychowanie. **Zagadnienia:** – wychowanie spartańskie, – hoplici, – igrzyska olimpijskie.	Uczeń wie, co oznacza zwrot „spartańskie wychowanie”.	+				
	Uczeń wie, co oznacza zwrot „wróć z tarczą lub na tarczy”, wskazuje na mapie Spartę i Olimpię.		+			
	Uczeń umie opowiedzieć o spartańskim modelu wychowania i starożytnych igrzyskach sportowych.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie sportu w życiu starożytnych Greków i współczesnych.				+	
	Uczeń potrafi porównać igrzyska starożytne i współczesne.					+
27.W Atenach Peryklesa. **Zagadnienia:**	Uczeń wie, kim był Sokrates i Atena.	+				
	Uczeń wie, kim był Fidiasz i Perykles.		+			

– sztuka grecka, – filozofia, – demokracja.	Uczeń umie objaśnić funkcje świątyni i agory.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie osiągnięć starożytnych Greków dla kolejnych epok, w tym dla współczesności.				+	
28.W świecie greckich bogów. **Zagadnienia:** – bogowie olimpijscy, – teatr grecki.	Uczeń wie, kim był Herakles, Odyseusz, Zeus, wie, co to był teatr w starożytnej Grecji.	+				
	Uczeń umie rozpoznać greckich bogów po ich atrybutach.		+			
	Uczeń umie opowiedzieć historię Heraklesa i Odyseusza.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie osiągnięć starożytnych Greków dla kolejnych epok, w tym współczesności.				+	
29.Lekcja powtórzeniowa. **Zagadnienia:** – położenie geograficzne Grecji, – wierzenia religijne Greków, – filozofia i teatr grecki, – rola sportu w życiu starożytnych Greków.	Uczeń rozumie pojęcia: demokracja, igrzyska olimpijskie, wymienia greckich bogów.	+				
	Uczeń podaje genezę i znaczenie powiedzeń: „z tarczą lub na tarczy”, „wychowanie spartańskie”, zna postacie: Sokratesa, Arystotelesa, Platona, Fidiasza, Peryklesa.		+			
	Uczeń wyjaśnia znaczenie demokracji ateńskiej.			+		
	Uczeń porównuje warunki naturalne różnych krajów starożytnych: wskazuje podobieństwa i różnice oraz ich wpływ na funkcjonowanie państw.				+	
Sprawdzian nr 5.						
30. Rozwój państwa rzymskiego.* **Zagadnienia:** – początki Rzymu, – Rzym królewski, – republika, – cesarstwo.	Uczeń wie, kim był Romulus.	+				
	Uczeń potrafi wskazać na mapie Rzym.		+			
	Uczeń wymienia chronologicznie ustroje Rzymu.			+		
	Uczeń krótko charakteryzuje ustroje Rzymu.				+	
31.Miasto na siedmiu wzgórzach. **Zagadnienia:** – drogi rzymskie, – handel, życie codzienne, – Juliusz Cezar.	Uczeń wie, co to jest triumf i Forum Romanum.	+				
	Uczeń potrafi opowiedzieć, jak budowano rzymskie drogi.		+			
	Uczeń omawia codzienne zajęcia mieszkańców Rzymu.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie dróg dla rozwoju imperium .				+	
32.Rzymianina dzień powszedni. **Zagadnienia:** – prawo rzymskie,	Uczeń wie, kto to jest niewolnik.	+				
	Uczeń wie, co to są termy, gladiator, akwedukt, umie wymienić najważniejsze osiągnięcia kultury		+			

– termy, igrzyska, niewolnictwo.	starożytnego Rzymu.					
	Uczeń rozumie znaczenie niewolnictwa w państwie rzymskim.			+		
	Uczeń umie wymienić najważniejsze osiągnięcia kultury starożytnego Rzymu w odniesieniu do współczesności.				+	
	Uczeń wie, kto to był Spartakus, posiada informacje o powstaniu Spartakusa.					+
33.Rzymianin zostaje chrześcijaninem. **Zagadnienia:** – narodziny chrześcijaństwa, – apostołowie, – ewangelia, – prześladowania.	Uczeń wie, kim był Jezus i święty Paweł.	+				
	Uczeń umie wskazać najważniejsze zasady chrześcijaństwa.		+			
	Uczeń wymienia najważniejszych rzymskich bogów.			+		
	Uczeń rozumie znaczenie chrześcijaństwa dla rozwoju Rzymu i dalszej historii ludzkości.				+	
34.Upadek cesarstwa rzymskiego. Jak walczono w starożytnym Rzymie* **Zagadnienia:** – cesarstwo zachodnie, wschodnie, – barbarzyńcy.	Uczeń wie, co to jest legion rzymski. Zna datę 476 r.	+				
	Uczeń wie, co to jest taran, katapulta.		+			
	Uczeń zna datę upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego, rozumie znaczenie armii w historii Rzymu.			+		
	Uczeń umie wymienić przyczyny podziału imperium i upadku cesarstwa zachodniego.				+	
35.Lekcja powtórzeniowa. **Zagadnienia:** – przemiany ustrojowe w państwie rzymskim, – Rzym podbija świat, – osiągnięcia cywilizacji rzymskiej, – chrześcijaństwo w świecie rzymskim.	Uczeń rozumie pojęcia: republika, legiony, akwedukt, termy, cesarstwo, prawo rzymskie, chrześcijaństwo, Koloseum, amfiteatr. Zna postacie: Jezusa Chrystusa, Juliusza Cezara. Wie, co wydarzyło się w 476 r. Wskazuje na mapie miasto Rzym.	+				
	Wymienia rzymskie osiągnięcia cywilizacyjne. Podaje przyczyny prześladowań chrześcijan.		+			
	Uczeń opisuje republikę i cesarstwo, wskazuje na różnice między nimi.			+		
	Uczeń wskazuje wpływ osiągnięć rzymskich na współczesne prawo i budownictwo.				+	
Sprawdzian nr 6.						

*Gwiazdką oznaczono tematy spoza podstawy programowej.

Źródło: „Plan wynikowy. Klasa 4” do serii „Klucz do historii” wydawnictwo WSiP, autor Małgorzata Lis